

MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN OKUL YAŞAM KALİTESİ ALGILARININ İNCELENMESİ

EXAMINING THE QUALITY OF SCHOOL LIFE PERCEPTIONS OF VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS

Abdullah SELVİTOPU¹

Başvuru Tarihi: 21.02.2018 Yayına Kabul Tarihi: 26.04.2018 DOI: 10.21764/maeuefd.397233

Özet: Bu çalışmanın amacı, meslek lisesi öğrencilerinin okul yaşam kalitesine ilişkin algılarını belirlemeye yönelik bir ölçme aracı geliştirmek ve öğrencilerin okul yaşam kalitesi algılarını bazı değişkenlere göre incelemektir. Araştırma, betimsel tarama modelinde nicel bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Afyonkarahisar ili merkez ilçesindeki meslek liselerinde öğrenim gören 5783 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem, evrenden oranlı tabakalı örnekleme yolu ile bütün liselerden seçilen 550 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada okul yaşam kalitesi algılarını ölçmek için araştırmacı tarafından geliştirilen “Meslek Lisesi Okul Yaşam Kalitesi” ölçeği kullanılmıştır. Ayrıca, öğrencilere ait demografik bilgileri elde etmek amacıyla kişisel bilgi formu hazırlanmıştır. Verilerin analizinde keşfedici faktör analizi, t-testi ve varyans analizi (ANOVA) teknikleri kullanılmıştır. Analizler sonucunda, öğrencilerin okullarındaki yaşam kalitesini genel olarak orta düzeyde algıladığı, algılanan okul yaşam kalitesinin cinsiyete ve sınıf mevcuduna göre farklılık göstermediği belirlenmiştir. Ancak sınıf düzeyi ve ailenin gelir düzeyi yükseldikçe öğrencilerin okullarındaki yaşam kalitesini olumsuz algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Abstract: The purpose of this study is to develop a quality of school life scale and examine the quality of school life perceptions of vocational school students according to some demographic variables. This quantitative study was designed in descriptive model. Population of this study consisted of 5783 students who were attending vocational schools in Afyonkarahisar between 2016-2017. The sample consisted of 550 participants selected with stratified sampling method. Data collection tool was developed in the research process. And also personal information form was developed for demographic variables. To analyze the data, exploratory factor analysis, t-test and Anova statistical techniques were used. Findings showed that students perceive a medium level quality of school life, gender and class size have not a significant effect on the quality of school life perceptions. But on the other hand, class grade and average income of family have significant effect on quality perceptions. Students have more negative feelings about school if their grade and income level of family is higher than their peers.

Keywords: *Quality of school life, Vocational school, Scale development, Exploratory factor analysis.*

Anahtar sözcükler: *Okul yaşam kalitesi, Meslek Lisesi, Ölçek geliştirme, Keşfedici Faktör Analizi.*

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi A.B.D., Karaman-TÜRKİYE. E-posta: a_selvi20@hotmail.com (ORCID: 0000-0001-5093-9444)

Giriş

Eğitim, öğrencilerin sadece bilişsel başarılarının ölçüldüğü diğer unsurların ise göz ardı edildiği bir süreç olarak görülemez. Aksine bireylerin bilişsel becerileri yanı sıra duyuşsal ve sosyal tüm becerilerinin de aynı şekilde eğitim sürecinde geliştirilmesi gerekir. Okulun duyuşsal çıktıları iki türdür. Bunlardan birincisi okulu şekillendiren okul veya sınıf boyutlarında bireylerin değerlerinin, inançlarının ve davranışlarının toplamı olarak tanımlanan “okul iklimi”, diğeri ise genel anlamda okula yönelik duygular diye ifade edilen “okula ilişkin tutumlardır” (Williams ve Roey, 1996). Duyuşsal alan bireyin hayatında uzun dönemli bir etkiye sahiptir. Bireyin hayatını, toplumsal ilişkilerini sağlıklı bir şekilde yürütebilmesi için duyuşsal alan yeterliliği önemlidir. Son yıllarda okullar, öğrencilerin özellikle bilişsel gelişimleri üzerine yoğun bir şekilde odaklanmıştır. Bu durum asıl önemli olan “hayat başarısı” gibi okulların sosyal amaçlarının göz ardı edilmesine neden olmuştur. Ancak son dönemde okul yaşam kalitesi “öğrencilerin okulda iyi olma hallerini ve eğitime ilişkin çıktıları arttıran zihinsel olmayan bir kurum olarak” “modern okulun” ek bir rolünü vurgulamaktadır (Ghotra, McIsaac, Kirk, & Kuhle, 2016; Karatzias, Papadioti-athanasiou, Power & Swanson, 2001).

Eğitici ve öğretici bir kurum olarak okulun en önemli paydaşı öğrencilerdir. Diğer bir deyişle okulun varlık nedeni öğrencilerdir de denilebilir. Bu durumda, okulda yapılan her türlü etkinliğin öğrencilerin duyuşsal, bilişsel ve sosyal tüm yetilerini geliştirmek için düzenlenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu düzenlemeler eğitim ve öğretimde sınıf içi etkinliklerin önemini ortaya çıkarmaktadır. Eğitim bilim alanında yapılan araştırmalara bakıldığında çalışmaların daha çok yönetici ve öğretmenler üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Söz konusu araştırmalarda öğretmenlerin iş doyumu, adalet algısı ya da bağlılık düzeyleri incelenmekte, okul yöneticilerinin de liderlik özelliklerine odaklanılmaktadır. Bu yüzden çalışmada öğretmen ve okul yöneticileri dışında eğitimin var oluş sebebi olan öğrencilerin okul yaşam kalitesi algıları ele alınmaktadır. Alan yazın incelendiğinde okul yaşam kalitesi ile ilgili ilköğretim ve lise düzeyinde çok az sayıda çalışmaya ulaşılmıştır (Ereş ve Bilasa, 2016; Doğanay ve Sarı, 2006; Sarı, Ötünç ve Erceylan, 2007). Ancak, meslek lisesi öğrencilerinin algıladıkları okul yaşam kalitesini inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Okul, her bireye farklı farklı tecrübeler yaşatan eğitici ve öğretici bir sosyal alan olarak düşünülebilir. Öğretmenler, öğrenciler ve diğer tüm paydaşlar bu alanda olumlu ya da olumsuz tecrübeler yaşarlar. Örneğin, bazı öğrenciler, sınıf arkadaşlarını eğlenceli, öğretmenlerini motive edici, okul etkinliklerini zorlayıcı ve yorucu olarak değerlendirirken diğerleri aynı okulu sıkıcı, öğretmenleri anti demokratik ve sınıf arkadaşlarını moral bozucu olarak değerlendirebilmektedir. Söz konusu deneyimler sonucu öğrenciler okullarına yönelik çeşitli duygular geliştirir (Özdemir, 2017; Gökler, Gürkan ve Taştan, 2015; Ilias, & Nor, 2012; Malin & Linnakylä, 2001). Bu duyguların olumlu ya da olumsuz olması algılanan okul yaşam kalitesine bağlıdır. “Yaşam kalitesi” kavramının bir boyutu olarak düşünülebilecek olan okul yaşamı kalitesi (Williams & Batten, 1981) öğrencilerin okul içi ve dışı tüm zamanlarda okulla ilgili duygu ve düşüncelerinde genel ve sürekli bir olumlu duygu besleme hali olarak değerlendirilebilir. Ayrıca okul yaşamı kalitesi, okula ilişkin olumlu duyguların yanı sıra olumsuz duygu ve deneyimlere de odaklanmaktadır. Söz konusu duygu

ve deneyimler, kişi için anlam ve önem taşıyan sosyal çevre, okul çevresi, aile, akran ilişkileri ve bir bütün olarak okul çerçevesinde değerlendirilmektedir (Tangen, 2009; Linnakylä & Brunell, 1996). Bu bağlamda yaşam kalitesi kavramı genel olarak kişinin hayatının tüm boyutlarına ilişkin duygu ve deneyimlerine odaklanırken okul yaşamı kalitesi özelde herhangi bir eğitim kademesinde bulunan öğrencilerin okullarına yönelik duygu ve deneyimlerini ele almaktadır.

Eğitim alanında okul yaşam kalitesi Epstein ve McPartland (1976) tarafından ilk defa dile getirilmiş ve 27 maddelik bir ölçek geliştirerek konu üzerine daha fazla çalışılmaya başlanmıştır. Okul yaşam kalitesi temelde üç boyutta ele alınabilir. Bunlar; a) genel olarak okuldan tatmin olma, b) okula bağlılık ve c) öğretmenlere yönelik geliştirilen tutumlardır. Söz konusu boyutlarla ilgili olarak yapılan çalışmalarda okul yaşam kalitesinin genel olarak beş boyutta incelenebileceği belirtilmektedir (Epstein & McPartland, 1976). Bu boyutlar, okula yönelik olumlu-olumsuz duygular, okul yönetimi, öğretmenler, öğrenci- öğrenci iletişimi ve statüdür.

Okula Yönelik Olumlu-Olumsuz Duygular: Okul yaşam kalitesinde olumlu duygular boyutu, öğrencilerin okuldaki dersler, sosyal etkinliklere, yönetim sistemine ve genel olarak işleyişe yönelik geliştirdikleri bütün olumlu düşünceleri içerir. Mok (2002) olumsuz duygu boyutunu olumlu duygu boyutunun tam tersi olarak öğrencilerin okulun genel işleyişine ilişkin olumsuz duygular beslemesi olarak belirtmektedir.

Okul Yönetimi: Okul yönetimi boyutu, okulun havası ve içinde bulunduğu ortamı olumlu hale getirebilecek bir makam olan okul müdürlüğünün okul yaşam kalitesine yönelik çalışmalarının sonuçlarıyla ilgilidir (Bursalıoğlu, 1979).

Öğretmenler: Bu boyutta öğretmen öğrenci ilişkilerine odaklanılmaktadır. Yüz yüze eğitim süreçlerinde öğretmen ve öğrenci iletişimi oldukça yoğundur (Yaman, 2010). Bu süreçte iletişim sağlıklı bir zeminde yürüdüğü ölçüde okul yaşam kalitesi de aynı oranda yükselebilir.

Öğrenci- öğrenci iletişimi: Bu boyut akran ilişkileri olarak da değerlendirilebilir. Akran ortamında öğrenciler, daha bağımsız hareket etme, potansiyel liderlik yetisini ortaya çıkarma, otoriteyi tanıma, değişik sosyal gruplara ait davranış örüntülerini öğrenme ve akranlarla işbirliği yapma gibi beceriler kazanır (Tezcan, 1997). Akran ilişkileri sağlıklı olan bir öğrencinin okul yaşam kalitesi algısının da gayet olumlu olabileceği düşünülebilir.

Statü: Statü boyutunda öğrencinin kendini okulda nerede konumlandığı ya da okulda ne kadar değerli, önemli hissettiği ve dikkate alındığı ile ilgilidir (Mok & Flynn, 1997). Bütün insanlar yaşadıkları topluma yönelik bir bağlılık, aidiyet duygusu geliştirir ya da geliştirmek isterler. Bu duruma benzer olarak öğrenciler de zamanla içinde buldukları ortama ilişkin olumlu ya da olumsuz çeşitli duygular geliştirir.

Okul yaşamı kalitesi, bilim insanlarınca özellikle öğrencilerin akademik başarısı ve eğitimin diğer çıktıları üzerindeki etkilerini incelemek için ele alınmış ve çocukların okuldaki iyi olma halleriyle ilgili birçok araştırma yapılmıştır (Antaramian, 2017; Sinclair & Fraser, 2002; Marks, 1998; Wolf, Chandler & Spies, 2001; Ainley, 1991; Leonard, 2002; Sarı ve Cenkseven, 2008; Doğanay ve Sarı,

2006; Yılmaz, 2005). Örneğin, Antaramian (2017) genel olarak yaşam kalitesi ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında yaşam kalitesi yüksek olan öğrencilerin çok yüksek notlar aldıklarını belirlemiştir. Diğer yandan, Ainley ve Sheret (1992) daha iyi bir okul yaşamına sahip öğrencilerin okul terki riskinden en az zarar görenler oldukları bulgusuna ulaşmışlardır. Bunların yanı sıra, Wolf, Chandler & Spies, (1980) iyi bir okul yaşamına sahip olan çocukların irade sahibi olduklarını ve kendi davranışlarının sorumluluğunu üstlendiklerini vurgulamışlardır.

Okul hayatının genel yaşam süresi içinde büyük bir bölümü kapsadığı göz önüne alındığında öğrencilerin okulda bulunmaktan zevk alıp almadıkları tüm paydaşları yakından ilgilendirmektedir. Okul yaşam kalitesi algısı yüksek düzeyde pozitif olan, öz saygısı gelişmiş, okul yönetimi ve öğretmenleri tarafından güdülenen öğrenciler öğrenmeye daha yatkın ve istekli olabilirler. Öğrenmek isteyen öğrenciye sahip olmak eğitimin tüm paydaşları için en büyük şanstır. Bu yüzden çalışma sonucunda meslek liselerindeki okul yaşam kalitesi algıları ile ilgili olarak çeşitli okul iyileştirme stratejileri geliştirilebilir ve bu şekilde sınıf içi öğrenmelere olumlu katkılar sağlanabilir.

Bu çalışmanın amacı, meslek lisesi öğrencilerinin okul yaşam kalitesine ilişkin algılarını belirlemeye yönelik bir ölçme aracı geliştirmek ve öğrencilerin okul yaşam kalitesi algılarını bazı değişkenlere göre incelemektir. Bu amaç doğrultusunda çalışma 2 aşamada yürütülmüştür. Birinci aşamada “Meslek Lisesi Okul Yaşam Kalitesi” adlı ölçme aracı geliştirilmiştir. İkinci aşamada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Meslek lisesi öğrencilerinin okul yaşam kalitesi algıları ne düzeydedir?
2. Meslek lisesi öğrencilerinin okul yaşam kalitesi algıları cinsiyete, sınıf düzeyine, sınıf mevcuduna ve ailenin gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma, meslek lisesi öğrencilerinin okul yaşam kalitesi algılarını bazı demografik değişkenlere göre incelemeye yönelik, betimsel tarama modelinde nicel bir araştırmadır. Betimsel tarama modeli bir vaka ya da olaya yönelik katılımcıların görüşlerinin, ilgi, yetenek ve tutum gibi özelliklerinin incelendiği çalışmalar olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Afyonkarahisar ili merkez ilçesindeki meslek liselerinde öğrenim gören 5783 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem, evrenden oranlı tabakalı örnekleme yolu ile bütün liselerden seçilen 550 öğrenciden oluşmaktadır. Oranlı tabakalı örneklem yöntemiyle liselerden alınan öğrenci sayıları ve okul isimleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Örneklem Grubuna Alınan Öğrenci Sayıları

Okul	Mevcut	Örneklem
Erkek Meslek Lisesi (A)	1755	180
Erkek Meslek Lisesi (B)	1121	114
Kız Meslek Lisesi (C)	762	78
Kız Meslek Lisesi (D)	1003	98
Kız Meslek Lisesi (E)	842	80
Toplam	5783	550

Tablo 1’de görüldüğü gibi çalışmanın evrenini oluşturan Afyonkarahisar ili merkez ilçesinde bulunan meslek liselerinden oranlı tabakalı örnekleme yöntemiyle örneklem belirlenmiş ve evreni oluşturan her liseden belirli oranda öğrenci sayısı örnekleme oluşturmuştur. Örneklem grubunun demografik özellikleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2.

Örneklem grubunun demografik özellikleri

Cinsiyet	n	%
Kız	256	46.5
Erkek	294	53.5
Yaş	n	%
14-16	380	69.1
17-20	170	30.9
Sınıf Düzeyi	n	%
9	220	40
10	135	24.5
11	116	21.1
12	79	14.4

Sınıf Mevcudu	n	%
1-20	188	34.2
21-30	277	50.4
30 ve üstü	85	15.5
Ortalama Gelir (TL)	n	%
800 ve altı	73	13.2
801 - 1500	204	37.1
1501-2500	172	31.2
2501 ve üstü	101	18.3
Toplam	550*	100*

* Her bir değişken için toplam değerler

Verilerin Toplanması

Araştırmada okul yaşam kalitesi algılarını ölçmek için araştırmacı tarafından geliştirilen “Meslek Lisesi Okul Yaşam Kalitesi” ölçeği kullanılmıştır. Ayrıca, öğrencilere ait demografik bilgileri elde etmek amacıyla kişisel bilgi formu hazırlanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırma kapsamında hazırlanan kişisel bilgi formunda; öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, sınıfı, sınıf mevcudu ve ailenin aylık ortalama geliri ile ilgili maddeler yer almıştır.

Meslek Lisesi Okul Yaşam Kalitesi Ölçeği

Çalışmanın amacı doğrultusunda okul yaşam kalitesini ölçmek için meslek liselerinde okul yaşam kalitesi ölçme aracı geliştirilmiştir. Yapılan faktör analizleri sonucunda söz konusu ölçek “Öğretmen - Öğrenci İlişkileri” “Okul Yönetimi” “Okula Bağlılık” “Beklentiler” ve “Akran İlişkileri” olmak üzere 5 boyut ve 32 maddeden oluşmuştur. Çalışma kapsamında veri toplama aracı olarak söz konusu ölçme aracı kullanılmıştır. Ölçme aracına ilişkin yürütülen analizler bulgular

bölümünde birinci aşama alt başlığında sunulmuştur. Geliştirilen ölçme aracının son hali ise EK-1' dendir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi için SPSS paket programının 21 sürümü kullanılmıştır. Bağımsız iki grup ortalamasının karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla grup ortalamasının karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. İstatistiksel işlemlerde anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Veri toplama aracı, toplam 32 likert tipi ifadeden oluşmaktadır. Ölçme aracında yer alan ifadelerin puanlamaları; 1–1.79 arası kesinlikle katılmıyorum, 1.80–2.59 arası katılmıyorum, 2.60–3.39 arası kısmen katılıyorum, 3.40–4.19 arası katılıyorum ve 4.20–5.00 arası ise kesinlikle katılıyorum şeklinde belirlenmiştir.

Bulgular ve Yorum

Birinci Aşama

Bu bölümde, çalışmanın birinci aşamasını oluşturan meslek lisesi öğrencilerinin okul yaşam kalitesi algılarını belirlemek için geliştirilen ölçme aracına ilişkin süreç detaylı olarak sunulmuştur.

Okul Yaşam Kalitesi Ölçeği

Ölçek geliştirme sürecinde öncelikle ilgili alan yazında konunun nasıl ele alındığı ve bu alanda kullanılan veri toplama araçları incelenmiştir. Öte yandan, öğrenim gördükleri okulun kalitesinde hangi faktörlerin etkili olabileceği ile ilgili olarak öğrencilerle görüşmeler yapılmıştır. Bu incelemeler sonucunda, okulun yaşam kalitesinde önemli rol oynayan alt boyutlar irdelenmiş ve bir senteze ulaşılmaya çalışılarak madde havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan madde havuzunda 128 madde vardır. Madde havuzu incelenmek üzere dil bilim alanındaki üç uzmana sunulmuş ve maddeler dönüt doğrultusunda tekrar düzeltilmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda düzeltilerek son şekli verilen form, bir lisedeki 80 öğrenciye uygulanarak anlaşılabilirlik bakımından kontrol edilmiştir. Bu aşamada deneme çalışması sonrası 21 maddenin anlaşılmadığı tespit edilmiş ve bu maddeler havuzdan çıkarılmıştır. Madde havuzu gerekli düzeltmeler sonucu 107 maddeden oluşmuştur. Bu forma kişisel bilgileri içeren sorular da eklenerek son hali verilmiş ve 610 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulamadan dönen anketlerin 60 tanesi çeşitli sebeplerden dolayı faktör analizine alınmamıştır.

Toplanan veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra SPSS 21 programı kullanılarak her form için ayrı ayrı faktör analizi yapılmıştır. Bu analizlerde öncelikle ölçek kapsamına alınan maddelerin madde – toplam puan korelasyonları, maddelerin korelasyon matrisi değerleri, faktör yükleri (en az .30) ve birden fazla faktöre yüklenen maddelerin faktör yükleri arasındaki farklar (en az .10) ve faktörlerin iç tutarlılık katsayıları (.70 ve üstü) incelenmiştir. Bu işlemler, temel bileşenler (principal components) analizi ve varimax döndürme işlemi (Field, 2009) kullanılarak yapılmıştır.

Tüm analizler sonucunda 107 maddelik Okul Yaşam Kalitesi ölçeğinin son hali 32 madde ve 5 faktörden oluşmuştur. Birinci faktörde toplam 13 madde yer almaktadır. Bu faktördeki maddeler incelendiğinde öğretmenlerin öğrencileriyle olan iletişim ve ilişkilerini kapsadığı görülmüştür. Öğrencinin öğretmeniyle rahat iletişim kurabilmesi, öğretmenine ilişkin olumlu duygular beslemesi, öğretmenin adil davranması ve öğrencilere saygılı ve hoşgörülü olması gibi maddeler bu faktörde toplanmıştır. Dolayısıyla bu faktöre “Öğretmen - öğrenci ilişkileri” adı verilmiştir. Bu faktörde yer alan 13 maddeye ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .91 olarak hesaplanmıştır. İkinci faktör 7 maddeden oluşmakta ve okul yönetiminin öğrencilerin ilgi ve isteklerine cevap vermesi, şikayetleri belli aralıklarla dinlemesi ve çözüme kavuşturması, öğrencilerin yapmak istedikleri bir etkinliğe destek olması ve yapılacak uygulamalar hakkında öğrencilerin görüşlerini alması ile ilgilidir. Bu faktör okul yaşamının yönetim ile ilgili maddelerini içerdiği için “Okul yönetimi” olarak adlandırılmıştır. Bu faktörde yer alan 8 maddeye ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .88 olarak hesaplanmıştır. Üçüncü faktör 5 maddeden oluşmuştur. Bu maddeler öğrencinin kendini okula ait hissetmesi ile ilgilidir. Bu faktörde, öğrencinin devam ettiği okulu benimseme ve sevme düzeyi, öğrencinin okulda mutlu olması, şansı olsa dahi başka bir okula gitmeyeceği gibi maddeler vardır. Bu faktör öğrencinin okula yönelik bağlılık hissetmesi ile ilgili olduğu için “okula bağlılık” olarak adlandırılmıştır. Bu faktörde bulunan iki madde (24-25) olumsuz ifadeler içerdiği için ters puanlanmıştır. Faktörde yer alan 5 maddeye ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .73 olarak hesaplanmıştır. Dördüncü faktör öğrencinin okulda edindiği bilgi ve becerilerin gelecekte sağlayacağı fırsatlara ilişkin algıladığı maddeleri içermektedir. Bu faktör 4 maddeden oluşmuştur. Faktör maddeleri okulun öğrenciyi geleceğe hazırlaması, okulda öğrenilenlerin günlük hayatta kullanılmaları ve okulda eğitimin öğrencinin yeteneklerini geliştirmeye dönük olmasına ilişkindir. Bu yüzden faktör “Beklentiler” olarak adlandırılmıştır. Bu faktörde yer alan 4 maddeye ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .75 olarak hesaplanmıştır. Beşinci faktörün içerdiği maddeler öğrencilerin arkadaşlarıyla olan ilişkilerini kapsamaktadır. Bu maddeler sınıf arkadaşları arasındaki ilişkileri, öğrencinin sınıf arkadaşlarıyla anlaşılabilirlik düzeyini ve öğrencinin sınıf arkadaşlarına ilişkin memnuniyet düzeyiyle ilgilidir. Bu faktör, “Akran ilişkileri” olarak adlandırılmıştır. Bu faktörde yer alan 3 maddeye ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .72 olarak hesaplanmıştır. Sonuç olarak 32 maddeden oluşan ölçme aracında 30 madde olumlu, 2 madde ise olumsuz ifade içerdiği için ters puanlama yapılmıştır. Faktör analizi sonucu oluşan değerler Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3

Okul Yaşam Kalitesi Ölçeğine İlişkin Faktörler, Faktör Yükleri ve Faktörlerin Açıkladıkları Varyans Yüzdeleri

Madde No	Öğretmen- Öğrenci İlişkileri	Okul Yönetimi	Okula Bağlılık	Beklentiler	Akran İlişkileri
m42	.72				
m47	.71				
m41	.71				
m56	.70				
m43	.65				
m53	.63				
m44	.62				
m57	.62				
m40	.62				
m51	.61				
m52	.61				
m48	.61				
m49	.61				
m59		.79			
m62		.73			
m60		.72			
m58		.72			
m61		.71			
m64		.56			

m63		.55			
m36			.80		
m33			.74		
my81			.64		
m38			.61		
my96			.50		
m74				.75	
m73				.70	
m78				.68	
m101				.59	
m65					.81
m66					.77
m69					.68
Özdeğer	6.378	4.063	2.508	2.447	2.068
Varyans %	16.784	10.693	6.599	6.439	5.443
Cronbach	.91	.88	.73	.75	.72
Alfa					

Not. İzleme kolaylığı bakımından .35 değerinden küçük olan faktör yükleri tabloda gösterilmemiştir.

İkinci Aşama

Bu bölümde verilerin analizinden elde edilen bulgular alt problemlere göre sırasıyla sunulmuştur.

Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul Yaşam Kalitesi Algı Düzeyleri

Meslek lisesi öğrencilerinin okullarındaki yaşam kalitesi algılarına ilişkin “Okul Yaşam Kalitesi” ölçeğinin alt boyutları olan Öğretmen-öğrenci ilişkileri, okul yönetimi, okula bağlılık, beklentiler ve akran ilişkileri faktörlerinden aldıkları toplam puanların aritmetik ortalama ve standart sapma dağılımları Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4

Okul Yaşam Kalitesi Algı Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Faktör	\bar{x}	ss
Öğretmen-Öğrenci İlişkileri	2.60	.74
Okul Yönetimi	3.22	.69
Okula Bağlılık	2.50	.64
Beklentiler	2.68	.70
Akran İlişkileri	2.52	.68
Genel Toplam	2.65	.40

Tablo 4’te görüldüğü gibi meslek lisesi öğrencilerinin okul yaşam kalitesi algılarının genel olarak orta düzeyde olduğu söylenebilir. Diğer yandan okul yaşam kalitesi algısında okul yönetimi alt boyutunun diğer boyutlara göre daha yüksek bir ortalama değerinde olduğu görülmektedir. Diğer 4 boyutun ortalama puanları birbirlerine oldukça yakındır. Söz konusu boyutlardan en düşük ortalama, okula bağlılık alt boyutundadır. Bu durumda meslek lisesi öğrencilerinin okula bağlılık düzeylerinin düşük olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin Cinsiyete Göre Okul Yaşam Kalitesi Algı Düzeyleri

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre okul yaşam kalitesi algı düzeylerinin farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5

Okul Yaşam Kalitesi Algı Düzeylerinin Cinsiyete Göre t-testi Sonuçları

Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Kız	256	71.78	13.75	514	.50	.02
Erkek	294	71.14	15.32			

p> .05

Tablo 5’te görüldüğü gibi öğrencilerin okul yaşam kalitesi algı düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(514)} = .50, p > .05$). Bu durumda kız ve erkek öğrencilerin okul yaşam kalitesi algılarının benzer düzeyde olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Okul Yaşam Kalitesi Algı Düzeyleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul yaşam kalitesi algı düzeylerinin sınıf seviyelerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6.

Öğrencilerin Okul Yaşam Kalitesi Algı Düzeylerinin Sınıf Düzeylerine Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	n	\bar{x}	s	F	p	Anlamlı fark
9 (A)	220	74.35	15.49			
10 (B)	135	70.95	13.45			
11 (C)	116	69.73	13.96	5.226	.01*	A-C, A-D
12 (D)	79	67.48	13.73			

* $p < .05$

Tablo 6’ya göre, meslek lisesi öğrencilerinin okul yaşam kalitesi algıları sınıf düzeylerine göre anlamlı fark göstermektedir ($F_{(3-512)} = 5,226, p < .05$). Tabloda görüldüğü gibi, 9.sınıf öğrencilerin okul yaşam kalitesi puan ortalamaları $\bar{x} = 74.35$, 10.sınıf öğrencilerin $\bar{x} = 70.95$, 11. sınıf olanların $\bar{x} = 69.73$, 12. sınıfların ise $\bar{x} = 67.48$ ’dir. Farkın kaynağını bulmak için yapılan Tukey HSD testine göre, 9.sınıf öğrencileri ile 11 ve 12. Sınıf öğrencilerinin okul yaşam kalitesi puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu bulguya göre, küçük sınıftaki öğrencilerin okul yaşamına ilişkin algılarının diğer büyük sınıflara göre daha olumlu olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin Sınıf Mevcuduna Göre Okul Yaşam Kalitesi Algı Düzeyleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul yaşam kalitesi algı düzeylerinin sınıf mevcuduna göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7.

Öğrencilerin Okul Yaşam Kalitesi Algı Düzeylerinin Sınıf Mevcuduna Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	n	\bar{x}	ss	F	p	Anlamlı fark
1-20 (A)	188	71.93	15.33			
21-30 (C)	277	70.51	13.95	1.304	.27	-
31 ve üstü (D)	85	74.08	15.32			

P>.05

Tablo 7'ye göre, meslek lisesi öğrencilerinin okul yaşam kalitesi algıları sınıf mevcutlarına göre anlamlı fark göstermemektedir ($F_{(3-512)}= 1.304$, $p>.05$). Bu durumda örneklem grubundaki meslek lisesi öğrencilerine göre sınıf mevcutlarının düşük ya da yüksek olması okul yaşam kalitesini etkileyen unsurlardan biri değildir.

Öğrencilerin Ailelerinin Ortalama Gelir Düzeylerine Göre Okul Yaşam Kalitesi Algı Düzeyleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul yaşam kalitesi algı düzeylerinin ailelerinin ortalama gelirlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8.

Öğrencilerin Okul Yaşam Kalitesi Algı Düzeylerinin Ortalama Gelirlerine Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	n	\bar{x}	ss	F	p	Anlamlı fark
800 ve altı (A)	73	74.81	16.34			
801-1500 (B)	204	74.03	14.12	4.326	.01	A-D, B-D
1501-2500 (C)	172	71.22	13.95			
2501 ve üstü (D)	101	67.27	15.82			

P<.05

Tablo 8'e göre meslek lisesi öğrencilerinin okul yaşam kalitesi algıları ailelerinin ortalama gelir düzeylerine göre anlamlı fark göstermektedir ($F_{(5-510)}= 4.326$, $p<.05$). Tabloda görüldüğü gibi, ortalama geliri 800 TL ve altı olan öğrencilerin okul yaşam kalitesi puan ortalamaları $\bar{x}=74.81$,

801-1500 arasında olanların $\bar{x}=74.03$, 1501-2500 arasında olanların $\bar{x}=71.22$, 2501 TL ve üstü ortalama gelire sahip olan öğrencilerin ise $\bar{x}=67.27$ 'dir. Farkın kaynağını bulmak için yapılan Tukey HSD testine göre, A ve B grubu öğrenciler ile D grubu öğrencilerin okul yaşam kalitesi puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu bulguya göre, ailelerin ortalama gelir düzeyleri yükseldikçe öğrencilerin okul yaşam kalitesi algılarının düştüğü söylenebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmanın amacı meslek lisesi öğrencilerinin okul yaşam kalitesi algılarını ölçmeye yönelik bir ölçme aracı geliştirmek ve öğrencilerin okul yaşam kalitesi algılarını bazı demografik değişkenlere göre incelemektir. Bu amaç doğrultusunda okul yaşam kalitesini ölçmek için meslek liselerinde okul yaşam kalitesi ölçme aracı geliştirilmiştir. Yapılan faktör analizleri sonucunda söz konusu ölçek “Öğretmen - Öğrenci İlişkileri” “Okul Yönetimi” “Okula Bağlılık” “Beklentiler” ve “Akran İlişkileri” olmak üzere 5 boyut ve 32 maddeden oluşmuştur. Çalışmanın diğer amacı kapsamında meslek lisesi öğrencilerinin okul yaşam kalitesi algı düzeyleri, cinsiyet, sınıf düzeyi, sınıf mevcudu ve ailenin ortalama geliri değişkenleri incelenmiştir.

Meslek lisesi öğrencilerinin okul yaşam kalitesi algı düzeylerinde okul yönetimi alt boyutunun diğer boyutlara göre daha yüksek bir ortalama değerde olduğu, diğer boyutların ortalama puanlarının birbirlerine oldukça yakın olduğu görülmüştür. Diğer yandan okula bağlılık ve akran ilişkileri boyutu orta düzeyin biraz altında kalmıştır. Bu durumda genel olarak meslek lisesi öğrencilerinin okul yaşam kalitesi algılarının orta düzeyde olduğu söylenebilir. Yapılan çalışmalarda okul türünün okul yaşam kalitesinde önemli bir değişken olduğu belirtilmektedir. Örneğin, Elitok Kesici ve Türkoğlu (2012) genel ve akademik tüm liseleri örnekleme aldıkları çalışmalarında öğrencilerin okullarındaki yaşam kalitesini ortanın biraz üzerinde algıladıklarını belirlemişlerdir. Diğer yandan Aykıt ve Baba Öztürk (2017) öğrencilerin lise yaşam kalitesine ilişkin algılarının orta düzeyde olduğunu tespit etmişlerdir. Okul yaşam kalitesi ve okula bağlılık ilişkisini inceleyen Argon ve İsmetoğlu (2016) lise yaşam kalitesi algıları ile okula bağlılık düzeylerinin orta düzeyde olduğunu; lise yaşam kalitesi algıları ile okula bağlılık düzeyleri arasında ise orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulunduğunu tespit etmiştir.

Öğrencilerin yaşam kalitesine ilişkin algıları cinsiyetlerine göre incelendiğinde, kız ve erkek öğrencilerin puanları arasındaki farkların anlamlı olmadığı görülmüştür. Bu çalışmada kız ve erkek öğrencilerin okul yaşam kalitesi puan ortalamaları arasında genel olarak ciddi farklar bulunmamakla birlikte, alan yazındaki bazı araştırmalar okul yaşam kalitesi algısının kız öğrenciler lehine olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Ereş ve Bilasa (2017), Aliyev ve Tunç (2015), Marks (1998), Linakyla (2001), Bourke ve Smith (1989) kız öğrencilerin erkek öğrencilerle karşılaştırıldığında okullarındaki yaşam kalitesini daha olumlu algıladıklarını ortaya koymuşlardır. Benzer olarak üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada Eriş ve Anıl (2012) kız öğrencilerin üniversite yaşamını erkek öğrencilere göre daha olumlu algıladıklarını saptamışlardır. Diğer yandan Sarı, Ötünç ve Erceylan (2007) yaptıkları çalışma sonucu okul yaşam kalitesi algılarının cinsiyete göre anlamlı olmadığını ortaya çıkarmışlardır. Bu çalışmada da gruplar arasındaki farkların

anlamli olmaması, meslek liselerindeki öğrencilerin okul yaşam kalitesi algılarında, cinsiyet dışındaki faktörlerin daha önemli rol oynadığı söylenebilir.

Öğrencilerin okullarındaki yaşam kalitesine ilişkin algıları sınıf düzeyine göre incelendiğinde, 9.sınıf öğrencilerinin okul yaşam kalitesi algıları 10, 11 ve 12. sınıflara göre anlamlı fark göstermiştir. Bu bulguya göre 9 sınıf öğrencileri okullarındaki yaşam kalitesini daha olumlu görmektedirler. Alan yazın incelendiğinde bazı araştırmaların (Sarı ve diğ, 2007) bu bulgunun tam tersini ortaya koydukları görülmüştür. Bu araştırmalarda 11 ve 12. Sınıf öğrencilerini okul yaşam kalite algılarının daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Diğer yandan bu araştırmanın bulgusuna benzer olarak Bilgiç ve Sarı (2010) ilköğretim kademesinde yürüttükleri bir çalışmada 6.sınıf öğrencilerinin 7. ve 8.sınıf öğrencilerine göre daha olumlu okul yaşam kalitesi algısına sahip olduklarını belirlemişlerdir. Bunun yanı sıra sınıf düzeyinin okul yaşam kalitesi algısında önemli bir yeri olmadığını saptayan çalışmalar da mevcuttur (Karalar, Öksüz, & Baba Öztürk, 2017). Bu çalışma kapsamında 9. sınıf öğrencilerinin okullarındaki yaşam kalitesini daha olumlu algıladıkları belirlenmiştir. Bu bulguya paralel olarak Elitok Kesici (2010) yaptığı çalışmasında en yüksek okulyaşam kalitesi algısının 9. sınıf düzeyinde olduğunu belirlemiştir. 9. sınıf öğrencilerinin okullarındaki yaşam kalitesini daha olumlu algılamaları yeni bir okula başlamış olmaları ve bunun heyecanı ile okulu daha pozitif gördükleri düşünülebilir. Diğer yandan 11 ve 12. Sınıfların algılarının olumsuz olması birçok nedenden kaynaklanabilir. Bu durum başka araştırmalarla desteklenmelidir.

Öğrencilerin okul yaşam kalitesi algı düzeyleri sınıf mevcutlarına göre anlamlı düzeyde değişmemektedir. Alan yazın incelendiğinde bazı araştırmalar sınıf mevcudu ile okul yaşam kalitesi algısı arasında anlamlı farklar bulmuştur. Durmaz (2008) çalışmasında genel liselerin kalabalık sınıflardan oluştuğu ve bu yüzden Anadolu liselerine göre öğrencilerin daha olumsuz algıladıkları bulgusuna ulaşmıştır. Erden ve Erdem (2013) ise sınıf mevcudunun okul yaşam kalitesine etkisine ilişkin ilginç bir bulguya ulaşmışlardır. Söz konusu çalışmaya göre sınıf mevcudunun normal sayının çok üstünde olan 46 ve üzeri öğrenci sayısına sahip sınıflardaki ilköğretim öğrencilerinin okul yaşam kalitesi algıları daha yüksektir. Diğer yandan yapılan araştırmalarda okul mevcudu arttıkça, öğrencilerin okulla ilgili kararlara katılımının azalacağı yönünde bulgulara ulaşılmıştır (Polat Demircan, 2005).

Öğrencilerin yaşam kalitesine ilişkin algıları ailelerinin ortalama gelir düzeyine göre incelendiğinde, anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulguya göre okul yaşam kalitesi algı düzeylerinde ailenin ortalama gelir düzeyinin önemsiz olduğu söylenebilir. Alan yazındaki araştırmalar incelendiğinde sosyo ekonomik düzey bağlamında üst SED’de bulunan öğrencilerin okullarını daha olumlu algıladıkları, alt SED’dekilerin ise daha olumsuz algıladıkları bulgularına ulaşılmıştır. Bu çalışmada sosyo ekonomik düzeyin göstergelerinden biri olan ortalama gelir ele alınmış ve sonuç olarak ailenin ortalama gelirinin okul yaşam kalitesi algısını etkilemediği ortaya çıkarılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara dayanarak meslek lisesi öğrencilerinin okul yaşam kalitesi algı düzeyleri orta ve ortanın biraz altı olarak değerlendirilebilir. Diğer yandan kız ve erkek öğrencilerin

okul yaşam kalitesi algıları arasında anlamlı farklılıklar olmadığı, okul yaşam kalitesi algısındasınıf mevcudunun önemli bir değişken olmadığı söylenebilir.Yapılan analizlerde sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin okul yaşam kalitesi algılarının daha olumsuz olduğu, aynı şekilde ailenin ortalama geliri arttıkça da okul yaşam kalitesi algılarının daha olumsuz düzeyde olduğu saptanmıştır. Bu çerçevede kritik önemde olan ortaöğretim kademesindeki öğrencilerin okul yaşam kalitesi algılarının tüm boyutlarda iyileştirilmesine yönelik kapsayıcı politikalar üretilmesi önerilebilir. 11 ve 12. sınıf öğrencilerinin okul yaşam kalitesi algıları daha farklı yöntemlerle ve derinlemesine incelenebilir. Ortalama gelir değişkenine yönelik sosyal adalet ve gelir dağılımı bağlamında çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Aliyev, R., Tunc, E. (2015). The investigation of primary school students' perception of quality of school life and sense of belonging by different variables. *Revista de Cercetare si Interventie Sociala*, 48, 164-182.
- Ainley, J. (1991). High school factors that influence students to remain in school. *Journal of educational research*, 85(2), 69–80.
- Ainley, J.,& Sheret, M. (1992). *Progress through high school: A study of senior secondary schooling in new south wales* (Acer research monograph no. 43). Melbourne,Australia: Australian Council for Educational Research
- Antaramian, S. (2017). The importance of very high life satisfaction for students' academic success. *Cogent Education*, 4(1), 1307622.
- Aykıt, S.,& Baba Öztürk, M. (2017). Öğrenci algılarına göre liselerde yaşam kalitesi. *Journal of International Social Research*, 10 (51).
- Bilgiç, S.,& Sarı, M. (2010). İlköğretim öğrencilerinin okul yaşam kalitesi ve empatik sınıf atmosferi algıları. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 9(17), 1-19.
- Bourke, S.,& Smith, M. (1989). *Quality of school life and intentions for further education: the case of a rural high school*. Paper presented at theannual conference of the Australian association for research in education, Australia.
- Bursalıoğlu, Z. (1979). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*.(5.baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No: 78.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (4. Basım)* Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğanay, A. ve Sarı, M. (2006). Öğrencilerin Üniversitedeki Yaşam Kalitesine İlişkin Algılarının Demokratik Yaşam Kültürü Çerçevesinde Değerlendirilmesi (Çukurova Üniversitesi Örneği),*Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (16), 107 -128.

Elitok Kesici, A.,& Türkoğlu, A. (2012). Ortaöğretim kurumlarının okul yaşam kalitesi düzeyi ve ortaöğretim öğretmenlerinin sınıf içi iletişimde kullandıkları örtük davranışlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 149-162.

Elitok Kesici, A. (2010). *Ortaöğretim öğretmenlerinin sınıf içi iletişimde kullandıkları örtük programın özellikleri*. Doktora Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Epstein, J. L.,& Mcpartland, J. M. (1976). The concept and measurement of the quality of school life. *American Educational Research Journal*, 13, 15–30.

Erden, A., ve Erdem, M. (2013). İlköğretim okullarında okul yaşamı kalitesi: Van İli örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28-3).

Eres, F.,& Bilasa, P. (2016). Middle School Students' Perceptions of the Quality of School Life in Ankara. *Journal of Education and Learning*, 6(1), 175.

Eriş, H. M.,& Anıl, D. (2012). *Üniversite öğrencilerinin yaşam kalitesi düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS*. SAGE Publications Inc. Teller Road Thousand Oaks, California.

Gökler, R., Gürkan, U., & Tastan, N. (2015). The effect of quality of school life on sense of happiness: A study on University students. *Educational Research and Reviews*, 10(7), 967.

Ghotra, S., McIsaac, J., Kirk, S., & Kuhle, S. (2016). Validation of the quality of life in school instrument in Canadian elementary school students. *Peer Journal*, 4, 1567. DOI: <https://dx.doi.org/10.7717/peerj.1567>

Ilias, K.,& Nor, M. M. (2012). Relationship between quality of life, academic behavior and student motivation in teachers' training institute, Malaysia. *Academic Research International*, 2 (2), 421.

Karalar, M., Öksüz, Y., & Baba Öztürk, M. (2017). Ortaokul öğrencilerinin okul yaşam kalitesi algıları: demografik bir inceleme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (52), 430-442.

Karatzias, A., Papadioti-Athanasiou, V., Power, K.G. & Swanson, V. (2001). Quality of school life. Development and preliminary standardization of an instrument based on performance indicators in Scottish secondary schools, *School effectiveness and school improvement*, 12 (3), 265 – 284.

Linnakylä, P. & Brunell, V. (1996). Quality of school life in the Finnish and Swedish speaking schools in Finland, in M. Binkley, K. Rust & T. Williams (Eds.) *Reading literacy in an international*

perspective, 203 – 217. U.S. Department of Education Office of Educational Research and Improvement NCES, 97-875.

Linnakyla, P. (1996). Quality of school life in the finnish comprehensive school: a com-parative view. *Scandinavian journal of educational research*,40(1), 69–85

Malin, A.,& Linnakylä, P. (2001). Multilevel modelling in repeated measures of the quality of Finnish school life. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 45(2), 145-166.

Marks, G. N. (1998). Attitudes to school life: Their influences and their effects on achievement and leaving school, Australian Council for Educational Research, Research Report, no: 5.

Mok, M. & Flynn, M. (1997). Does school size affect quality of school life?*Issues in educational research*, 7 (1), 69-86.

Mok, M. M. C. (2002). Determinants of students' quality of school life: A path model. *Learning environments research*, 5(3), 275-300.

Özdemir, T. Y. (2017). Investigation of students' commitment to schools in terms of some variables. *Üniversitepark Bülten| Üniversitepark Bulletin*.

Sarı, M.,& Cenkseven, F. (2008). İlköğretim öğrencilerinde okul yaşam kalitesi ve benlik kavramı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-16.

Sarı, M., Ötünç, E. ve Erceylan, H. (2007). Liselerde okul yaşam kalitesi: adana ili örneği.*Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* (50), 297-320.

Sinclair, B.B. ve Fraser, B. J. (2002). Changing classroom environments in urban middle schools,*Learning Environments Research*, (5), 301 – 328.

Tangen, R. (2009). Conceptualising quality of school life from pupils' perspectives: a four-dimensional model. *International Journal of Inclusive Education*, 13 (8), 829-844.

Tezcan, M. (1997). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara Üniversitesi Kitaplar Veritabanı.

Weston, R. (1998). Quality of school life in government, catholic and other private secondary schools,*Family matters*, (50), 56 – 62

Williams, T.,& Batten, M. (1981). *The quality of school life*. Melbourne, Australia: Australian Council for Educational Research.

Williams, T. & Roey, S. (1996). Consistencies in the quality of school life. In M. Binkley, K. Rust & T. Williams (Eds.) *Reading literacy in an international perspective*, 203 – 217. U.S. Department of Education Office of Educational Research and Improvement NCES, 97-875.

Wolf, F. M., Chandler, T. A., & Spies, C. J. (1980). *Quality of school life: Cause or effect of beliefs of academic responsibility? A cross-lagged panel correlation analysis*. Paper presented at the annual meeting of the eastern educational research association.

Yaman, B. (2010). Pedagojik formasyon eğitimi almamış öğretmenlerin sınıf yönetimi algıları/ Aksaray ili örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(31).

Yılmaz, K. (2005): İlköğretim okulu öğrencilerinin okul yaşamının niteliğine ilişkin görüşleri, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (17), 1–13.

Ek 1

Meslek Lisesi Okul Yaşam Kalitesi Ölçeği

Aşağıda okul yaşamınızın niteliğine ilişkin ifadeler yer almaktadır. Lütfen her ifadeyi dikkatle okuyunuz ve ifadelerin karşısında yer alan seçeneklerden sizin için uygun olanı “X” işareti koyarak belirtiniz. Lütfen hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız.

1) Kesinlikle katılmıyorum 2) Katılmıyorum 3) Kısmen katılıyorum 4) Katılıyorum 5) Kesinlikle katılıyorum

		1	2	3	4	5
1	Öğretmenlerimiz bizimle yakından ilgilenir.					
2	Anlayamadığım konuyu öğretmenime rahatlıkla sorabilirim.					
3	Öğretmenlerimiz her zaman sorularımızı dikkate alır.					
4	Öğretmenlerimiz daima bizi cesaretlendirir.					
5	Öğretmenlerimiz daima bizim iyiliğimiz için çalışır.					
6	Öğretmenlerimizle rahatlıkla iletişim kurabiliriz..					
7	Herhangi bir sıkıntı olduğunda bunu öğretmenime rahatlıkla anlatabilirim.					
8	Öğretmenlerimiz yaptığımız bazı hatalara karşı anlayışlı davranırlar.					
9	Öğretmenlerimin çoğunu seviyor ve sayıyorum					
10	Öğretmenlerimiz bize daima adil davranır.					
11	Öğretmenim bana güvenir.					

12	Öğretmenlerimiz bize her konuda destek olmaya çalışır.					
13	Öğretmenlerimiz farklı fikirde olan arkadaşlarıma saygılıdır.					
14	Okul yönetimi isteklerimizi belli aralıklarla dinler.					
15	Okul yönetimi şikayetlerimizi dikkate alır.					
16	Okul yönetimi yapmak istediğimiz herhangi bir etkinliği daima destekler.					
17	Okul yönetimi bize her zaman yardımcı olmaya çalışır.					
18	Okul yönetimi bizim fikirlerimize önem verir.					
19	Şikayet ve isteklerimizi okul yönetimine rahatlıkla iletebiliriz.					
20	Okul yönetimi bizi ilgilendiren her konuda bizim fikrimizi sorar.					
21	Bu okulun öğrencisi olmak benim için büyük bir şanstır.					
22	Başka bir okula gitmeyi asla istemem.					
23	Kendimi bu okulda çok mutlu hissediyorum.					
24	Şansım olsa, başka bir okula gitmek isterim.					
25	Bu okulun öğrencisi olduğum için kendimden utanıyorum.					
26	Okulda öğrendiklerim gelecekte bana çok faydalı olacaktır.					
27	Okulda öğrendiklerim beni geleceğe hazırlamaktadır.					
28	Okulda öğrendiklerimi günlük hayatımda kullanabilirim					
29	Okulda aldığım eğitim yeteneklerimi geliştirmektedir.					
30	Sınıf arkadaşlarım birbirlerine daima saygılıdır.					
31	Sınıf arkadaşlarımdan çoğu ile anlaşabilirim.					
32	Bu sınıftaki arkadaşlarımdan çok memnunum.					

Extended Abstract

Aim and Scope

Quality of school life or positive school climate should be actively created and sustained for a better school life. This can be achieved by a large collaboration with students, teachers, parents and school management. It is also very important to improve quality of school and to sustain positive school climate by supporting all stakeholders. In a school working together to improve the quality of school life is vital. Because in education sector, collaboration with stakeholders is the first and foremost rationale to improve academic success and student well being. Many students experience different facts in schools. Some of them think and feel that the school is so boring, teachers are rude or unfair, management is so strict. On the other hand some may feel the school is full of fun, teachers are so sensible and the management is encouraging. So the main problem is to make more students feel well at school. The concept, quality of school life, has emerged as an effective way to improve school life positively. It is about satisfaction with school in general, commitment to schoolwork, and attitudes toward teachers.

Satisfaction with school in general means for a student being satisfied with internal units of schools such as library, classes, infrastructure or canteen. Functions of these units are very important for students to make them feel happy or glad in schools. Another dimension of quality of school life is about commitment to school work. That is the most important part of quality school life. Because without commitment to school, students can't concentrate on their responsibilities for school and also they can't develop any good sense of school. So if one has no commitment to school and school work also, it is impossible to get him/her focused. The last dimension is about students' attitudes toward teachers. That dimension is important because there happens an intense communication between students and teachers in schools and classrooms. As in our normal life, communication has a vital role to make good connections and relations between individuals. When considered that good communication is our basic needs of our life, this is the same case for teachers and students, too. So the quality of communication between teachers and students is definitely an effective variable of quality of school life.

Considering all the rationales above, the purpose of this study is to develop a quality of school life scale for vocational school students and examine the quality of school life perceptions of vocational school students according to some demographic variables. In vocational schools, there are students who have worse standard exam results than their peers. Therefore it may be interesting to focus just on vocational school students perceptions of quality of school life.

Method

This quantitative study was conducted in descriptive survey model. First of all, the researcher developed a quality of school life scale. In the process of scale development, I got some statistical numbers about students who are attending vocational schools in Afyonkarahisar. Population of this study consisted of 5783 students who were attending vocational schools in Afyonkarahisar between 2016-2017. The sample consisted of 550 participants selected with stratified sampling method. Personal information form was developed for demographic variables, too. To analyze the data, statistical techniques such as exploratory factor analysis, t-test and Anova were used.

Findings, Discussion and Conclusion

Findings showed that students perceive a medium level quality of school life. For school management dimension of the scale, average point is higher than other dimensions. Peer relations and commitment to school dimensions are below medium level. That means students have low level of perceptions about peer relations and commitment to school. Another finding indicates that gender and class size have not a significant effect on the quality of school life. In the literature, there are different findings about these two variables. Most of them claim that girls have more positive perceptions about their schools and in bigger classes students have negative feelings about quality. But for this study gender and class size has no significant meaning. On the other hand, class grade and average income of family have significant effects on quality perceptions. Students have more negative feelings about school if their grade and income level of family is high. In sum, social justice and distribution of income should be considered as important facts in the making process of national education policies.